

Suomen joet ja järvet ristikoissa

Suosittujen ristikkosanojen tarkastelussassamme jätämme toistaiseksi henkilönimet, joihin palaamme uudestaan juhanuksen jälkeen. Siirrymme maantieteen puolelle, jossa sielläkin on koko joukko muita useammin vastaussanoina esiintyviä paikkoja.

Aloitamme Suomen joista ja järvistä. Täytyy sanoa, että kotimaastamme puuttuvat sellaiset ikisuosikit, joista kollegani Pekka tulee kirjoittamaan viikon päästä, kun käsitellyssä ovat ulkomaiset joet ja järvet.

Joistamme lienee esiintymistiheydessä kärkitilalla Teno, Tenovuonoon laskeva, 344 km pitkä Suomen ja Norjan raja-joki Taka-Lapissa. Suomen puolella tästä joesta on 152 km. Joki tunnetaan legendaarisena lohenpyyntipaikkana. Ristikoissa esiintyy myös silloin tällöin joen ruotsin- ja norjankielinen muoto, Tana.

Suomalaisten jokien nimissä esiintyy varsin yleisesti yhdyssanan jälkimmäisenä osana sana joki. Tämä tekee nimistä pitkiä ja sellaisenaan harvemmin ristikoissa käytettyjä. Oma erityistapauksensa on Kymi-joki, jonka kumpikin osa tarkoittaa jokea. Aika usein ristikoissa löytyy vastaussanalle kymi vihjeenä (-)joki.

Turun läpi virtaava Aura esiintyy ristikoissa usein nelikirjaimisena, ilman päätettä

joki. Sen sijaan taas likoani ei voikaan esiintyä kuin kuusikirjaimisessa muodossaan. Kalle Päätalon tiilikivet ovat tehneet lijoen tutuksi myös kirjojen sivuilta.

Järvien kohdalla esiintyy sama ilmiö kuin joissa. Suuri osa järvien nimistä on yhdyssanamuodossa, jossa jälkiosana on joko järvi tai vesi, malliin Näsijärvi, Vesijärvi, Puruvesi, Kallavesi, Puulavesi. Se tekee esiintymistiheyden ristikoissa vähäisemmäksi, joskus alkuosa on vastaussanana ja vihjeenä esim. -järvi.

Suurin järvemme Saimaa esiintyy harvakseltaan. Vastaussanana Inari vihjeitään useimmin kuntana, mutta joskus näkee vihjeen kytkettyinä myös tuohon laulun tuttuun järveen, joka "niin syvä on kuin pitkäkin".

Mielenkiintoinen erikoistapaus Suomen järvistä on Unari. Tämä pienehkö järvi sijaitsee Rovaniemen pohjoispuolella eikä sillä liene tarjota mitään muuta erityistä kuin ristikoihin erinomaisesti sopiva kirjainrakenne. Jotkut ratkojat (ja ehkä lauttijatkin) pitävät sanaa fakkisanoihin kuuluvana.

Tekojärvistä eli altaista yksi on kohonnut suosikkiasemaan ristikoissa. Kyseessä on Lokka, joka sijaitsee Luiron (jokenakin silloin tällöin ristikoissa esiintyvä) latvoilla Sodankylässä. Lokasta johtaa Vuotson kanava Porttipahdan tekojärveen.

Antti Skyttä
antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoihaisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen
kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/
ristikkoakatemia/